

Predikan 20 sönd. e Trefaldighet

2019-11-03 i Stockholm

Av kyrkoherde Sten Rydh, Evangelisk-lutherska kyrkan i Sverige.

I Guds, Faderns, + Sonens och den helige Andes, namn. Amen.

Bön: Allsmäktige Fader, träd i dag in hos oss, och uppfyll oss med dig själv. Säg till var och en av oss: jag är din frälsning. Tala så, att vi hör det. Och visa oss, o Herre vår Gud, vad du är för oss. Bistå dina tjänare som i dag förkunnar ditt ord och med församlingen tillber i ditt tempel. Vidga deras hjärtan, som hör dem, så att de mottager och tjänar dig. Hör oss, o Himmelske Fader, för din enfödde Sons skull. Amen. (En bön av Augustinus, Sv. Ps. s. 442)

Predikotext (2 årg. Matt. 25:14-30):

Jesus sade till sina lärjungar: Det ska bli som när en man skulle resa utomlands. Han kallade till sig sina tjänare och anförtrodde dem sin förmögenhet. En gav han fem talenter, en annan två och en tredje en talent, åt var och en efter hans förmåga. Sedan reste han bort.

Den som hade fått fem talenter gick genast och gjorde affärer med dem och tjänade fem talenter till. Den som hade fått två talenter tjänade på samma sätt två till. Men den som fått en talent gick bort och grävde ner den i jorden och gömde sin herres pengar.

En lång tid därefter kom tjänarnas herre och krävde redovisning av dem. Den som hade fått fem talenter kom då och bar fram fem talenter till och sade: Herre, du anförtrodde mig fem talenter. Här är fem till som jag har tjänat. Hans herre sade till honom: Bra, du gode och trogne tjänare! Du var trogen i det lilla, jag ska sätta dig över mycket. Gå in i din herres glädje!

Så kom den som hade fått två talenter fram och sade: Herre, du anförtrodde mig två talenter. Här är två till som jag har tjänat. Hans herre sade till honom: Bra, du gode och trogne tjänare! Du var trogen i det lilla, jag ska sätta dig över mycket. Gå in i din herres glädje!

Även den som hade fått en talent kom fram. Han sade: Herre, jag visste att du är en hård man som skördar där du inte har sått och samlar in där du inte har strött ut. Jag var rädd, så jag gick och gömde din talent i jorden. Här har du vad som är ditt.

Hans herre svarade honom: Du usle och late tjänare! Visste du att jag skördar där jag inte har sått och samlar in där jag inte har strött ut? Då skulle du ha satt in mina pengar på banken, så att jag hade fått igen det som är mitt med ränta när jag kom. Ta nu ifrån honom talenten och ge den till honom som har tio talenter. Var och en som har ska få, och det i överflöd, men den som inget har ska bli fråntagen också det han har. Och kasta ut den oduglige tjänaren i mörkret här utanför. Där ska man gråta och gnissla tänder.

Vi står här inför en mycket allvarlig text. I Matteus 25:e kapitel talar Jesus i flera liknelser om sin återkomst och den yttersta domen. I hela detta kapitel är det fråga om det vi kallar den dubbla utgången. Vi lever en kort tid här på jorden, och sedan kommer evigheten. De människor som tror på Kristus blir då evigt saliga, medan de som inte tror går förlorade. Jesus säger:

Den som tror på Sonen, han har evigt liv. Men den som inte är lydig mot Sonen, han får inte se livet, utan Guds vrede förblir över honom (Joh. 3:36).

Det finns inte någon tredje möjlighet, inte någon omvändelse efter döden eller någon skärseld, då vi efter döden kan bli renade. Därför måste varje människa med allvar besinna, vilken ställning hon har till Gud idag. Ingen av oss vet om vi lever i morgon. Den som avvisar Kristus och tänker, att det nog finns tid till omvändelse längre fram, måste då med smärta uppleva att det var för sent. Därför varnar oss Jesus idag enträget genom sin liknelse om de anförtrodda talenterna. Jesus berättar om en man, som hade flera tjänare. Mannen är Gud själv, och tjänarna är alla kristna som bekänner Hans namn och är med i den kristna församlingen eller kyrkan. Jesus talar här inte till världens människor, de oomvända. Nej, han vänder sig till "sina egna", till dig och mig.

Det blir som när en man tänkte resa utrikes. Han kallade till sig sina tjänare och anförtrodde dem sina pengar (v. 24).

Herren Gud har anförtrott allt vad han har till sina egna, till kyrkan. Detta är något ytterst anmärkningsvärt. Hade det inte varit bättre att Gud ensam hade skött alltsammans, kan vi tänka. Men nej, det har behagat Gud att låta syndiga människor förvalta hans egendom. Aposteln Paulus skriver:

Därför ska ingen skryta över människor, för allt är ert: Paulus, Apollos och Kefas, världen, liv och död, nutid och framtid, allt är ert. Men ni tillhör Kristus, och Kristus tillhör Gud (1 Kor. 3:21-23).

Genom tron är varje kristen insatt som arvinge till allt vad Gud har och äger, och vi är också insatta att förvalta detta arv här och nu. Vi får först och främst syndernas förlåtelse i rättfärdiggörelsen genom tron. Men sedan får vi också olika uppdrag och kallelser, där vi skall tjäna Herren. Mannen i liknelsen anförtrodde ju sina tjänare alla sina pengar. Vad är det då vi som kristna är anförtrodda? Vilket är det dyrbara kapital, som vi skall förvalta? Jo, det är ”Paulus, Apollos och Kefas”, alltså den apostoliska förkunnelsen av evangelium. Det är detta som gäller ”hela världen, liv och död, nutid och framtid”. Kristi kyrka har blivit anförtrodd det allra största, nämligen evangelium om Jesus Kristus och honom som korsfäst. Det är därför vi har fått apostlarna, Paulus, Apollos, Kefas eller vem det än är som förkunnar evangelium rent och klart på Guds befallning. Det är inte fråga om personerna, som är syndiga människor, utan om apostlarna och deras efterföljare som ämbetsbärare och förkunnare av det ofelbara ordet och de himmelska gåvorna i sakramenten. Jesus bad till Fadern för dem och sade:

Helga dem i sanningen: ditt ord är sanning. Du har sänt mig till världen. Så har jag också sänt dem till världen, och jag helgar mig till ett offer för dem, för att också de skall vara helgade i sanningen. Men det är inte bara för dem jag ber, utan också för dem som genom deras ord kommer till tro på mig. Jag ber att de alla skall vara ett, såsom du Fader är i mig och jag i dig, och att de skall vara i oss, för att världen skall tro, att du har sänt mig. (Joh. 17:17-21).

Denna bön uppfylls inte genom den ekumeniska rörelsens ansträngningar att förena olika villfarande kyrkor under ett enda paraply. Nej, denna bön blev omedelbart hörd av Gud Fadern. Enheten ligger i att alla människor – i alla tider – som tror på Kristus redan är ett, förenade i Kristi osynliga kropp. De bekänner sig till Guds rena och klara ord exakt så som profeter, apostlar och evangelister har förkunnat det. Därför syftar det anförtrodda kapitalet i vår liknelse framför allt på Guds rena och klara ord och sakrament, givna en gång för alla till frälsning för alla människor. Aposteln skriver:

Ni har fått medborgarskap med de heliga och är Guds husfolk, uppbyggda på apostlarnas och profeternas grundval, där hörnstenen är Kristus Jesus själv (Ef. 2:20f).

Guds husfolk, Kristi församling har så fått uppdraget att förvalta denna stora gåva. Paulus skriver:

Men var och en av oss har fått nåden så som Kristus fördelade gåvan. Därför heter det: Han steg upp i höjden, han tog fångar och gav människorna gåvor. [Ps. 68:19]. (Ef. 4:7f)

Luther översätter: ”Han fångade fångelset”. Lägga märke till denna mycket viktiga vers från psaltaren 68, som Paulus utlägger. Fångelset innebar, att alla människor var i djävulens våld. Synden skilde dem från Gud. Men Kristus kom och utförde sitt underbara verk. Han uppfyllde lagen till punkt och pricka i vårt ställe. Han tog på sig alla våra synder, dina synder och mina synder, och led straffet för alla dessa synder i vårt ställe. Så uppstod han ifrån de döda och kastade alla våra synder i havets djup, där de aldrig kan nå oss mer. Han avväpnade djävulen, så att denne onde ande inte längre kan skada oss, när vi tror på Kristus och är i hans beskydd. Hela fångelset är fångat, förstört och bortskaffat. Ingen behöver längre sitta där inne i djävulens våld.

Vad skall vi då från vår sida göra för att få komma ut? Svar: INGENTING. Allt är fullbordat. Om än dina synder är blodröda, kan de bli vita som snö. Guds nåd är så stor, att ingen enda människa lämnas utanför. Alla är försonade, alla är befriade, fångelset är bortkastat och djävulens

makt för alltid bruten. Beviset på detta är Kristi ärofulla uppståndelse. Han har segrat en gång för alla. Allt detta ger han oss som en fri gåva. Det är ett underbart evangelium, det glada budskapet om att Frälsaren har kommit till oss. Detta är den stora gåva, som Gud ger till sin kristenhet att förvalta. Därför säger han:

Gå ut i hela världen och predika evangelium för allt skapat (Mark. 16:15). Gå ut och gör alla folk till lärjungar! Döp dem i Faderns och Sonens och den helige Andes namn och lär dem att hålla allt som jag befallt er. Och se, jag är med er alla dagar till tidens slut" (Matt. 28:18-20).

Så ligger i predikotextens allra första ord en stor och underbar gåva, som vi lätt kan missa om vi inte tänker på vad det innebär att Gud här talar till sina egna tjänare och anförtror dem sin egendom. Det viktigaste i Kristi församling är gåvan att förvalta evangelium, Guds Ord och sakrament. Detta är en gemensam gåva till alla kristna. Visserligen är det Guds särskilda kallelse, att vissa män skall kallas att vara lärare i församlingen, och detta är inte bara en lämplighetsfråga eller en ordningsfråga, utan det av Gud instiftade särskilda ämbetet. Gud ger som gåva till kyrkan att somliga skall vara "herdar och lärare". Detta är ett särskilt ansvarsfullt ämbete, och de som har detta ämbete skall få en strängare dom. Det är som liknelsens fem talenter.

Men varje kristen har i uppgift att se till, att församlingen verkligen kallar goda och trogna herdar och lärare. Varje kristen skall pröva läran hos dessa. De skall vara får som "hör herdens röst och följer honom" men som "inte lyssnar till en främmandes röst" (Joh. 16). Varje kristen har i dopet avsvurit sig djävulen och bekänt sin tro på den Treenige Guden. Varje kristen har därför gåvan att efter den nåd Gud ger se till att Guds Ord och ingenting annat ljuder i församlingen. Därför är det en allvarlig synd om en kristen inte bryr sig om församlingens gudstjänster. Varje kristen skall använda både tid, pengar och sina gåvor i Herrens tjänst. Somliga har fått större gåvor än andra, men vi ser i texten att det är troheten som är avgörande, inte gåvornas storlek. När en kristen i tron sköter sin kallelse väl är det en frukt av tron och den Helige Andes gåva. Han skall då en dag få höra:

Bra, du gode och trogne tjänare! Du var trogen i det lilla, jag ska sätta dig över mycket. Gå in i din herres glädje! (v. 21).

Men den som är en lat och otrogen tjänare har ingen del i detta. Den som endast ser Gud som en sträng herre, som vill skörda där han inte har sått har inte lärt känna Gud. Ve den människa som går sina egna vägar och inte vill ha Gud som sin ende Herre. Den tjänaren gräver ner sin talent i marken. Han är i sitt inre vred på Gud, som vill bestämma över honom eller henne i allt. Detta gäller sådana som till det yttre är med i den kristna församlingen, kanske en människa, som i början var en ivrig kristen. Men så har Satan på olika sätt lyckats snärja in henne i synden igen. Bibeln varnar om och om igen för detta. "Den som står må se till, att han inte faller" (1 Kor. 10:12). Gud måste få råda över allting i våra liv. Vi måste i allt rätta oss efter hans Ord, inte bara ovilligt och med olust, utan av fri vilja och med glädje. Detta kan lagen aldrig tvinga fram. Även den som bara har fått en talent att förvalta borde med iver och kärlek tjäna Gud med denna mindre gåva. Men vad gör han eller hon? Gräver ner sin talent i jorden. Så går det för varje kristen, som inte håller trons låga brinnande.

Men det finns räddning också för den människa som håller på att avfalla eller som redan har gjort det. Den vägen heter omvändelse. Bekänn alla dina synder och fly till Kristus! Hör vad han säger:

Så älskade Gud världen att han utgav sin enfödde Son, för att var och en som tror på honom inte ska gå förlorad utan ha evigt liv (Joh. 3:16).

Tro detta, och du har det. Du får komma till Herren som du är. Han kräver inte ett perfekt tjänande för att vi skall få komma till himmelen. Gärningarnas väg är stängd. Nej, han vill i sin kärlek förlåta dig alla synder för att du sedan genom tron på nytt skall tjäna honom med glädje. Detta är vad Gud vill också med ditt liv. Han vill idag säga till dig och till var och en: **Gå in i din herres glädje!**

Amen.